

NFT ЯК СУЧАСНИЙ ФЕНОМЕН РОЗВИТКУ СВІТОВОГО АРТ-РИНКУ

Однією із ключових тенденцій розвитку світового арт-ринку в XXI столітті, яка ще більше поглибилася в умовах пандемії Covid-19, є його всеохоплююча діджиталізація, що супроводжується впровадженням сучасних цифрових технологій в усіх сегментах ринку творів мистецтва під впливом революції 4.0.

Діджиталізація арт-ринку має наступні характерні прояви: поява та розвиток арт-технологічних стартапів, заснованих на цифрових бізнес-моделях; зростання обсягів Е-комерції творами мистецтва; удосконалення цифрової та аналітичної інфраструктури світового арт-ринку; цифрова конвергенція аукціонного та дилерського ринків; поява та розвиток блокчейн-технологій [1, с. 42-43].

Яскравим феноменом сучасного розвитку світового арт-ринку стало стрімке зростання торгівлі так званими NFT (англ. *non-fungible tokens*) – невзаємозамінними токенами, особливим видом криптовалюти, в якій на відміну від традиційних (Bitcoin, Ethereum, Zcash та інші), кожен екземпляр є унікальним. Іншими словами, це одиниця даних на основі блокчейн-технології, що відображає титули власності на твори мистецтва на різних цифрових носіях. NFT створюються під час завантаження на аукціон файлів, після чого автоматично фіксується запис про власника та його токени у блокчейн [2].

З технічної точки зору NFT-актив є цифровим сертифікатом, що прикріплений до будь-якого цифрового товару (зображення, відео, аудіо тощо). У цьому сертифікаті (токені) міститься уся інформація про товар [3]. Виходячи з цього, основною перевагою NFT для учасників арт-ринку є вирішення проблеми забезпечення прав власності на цифрове мистецтво, мінімізація шахрайства та підвищення прозорості ринку загалом. Завдяки зберіганню у відкритому форматі блокчейну інформацію про твір, його власника та історію транзакцій можна переглянути будь-коли.

Хоча перші NFT були створені ще у 2017 році, справжній «ціновий бум» на цьому ринку розпочався у березні 2021 р. після продажу на аукціоні Christie's цифрової картини «Everyday – the First 5000 Days» художника на ім'я Beeple (Майка Вінкельмана) за 69,39 млн. дол. (стартова ціна – 100 дол.), який увійшов до трійки найдорожчих художників сучасності. Водночас ця робота стала першим лотом в історії аукціонної торгівлі, оплаченим криптовалютою (Ethereum). Важливо зауважити що сновними учасниками торгів були колекціонери віком до 40 років, міленіали та представники покоління Z (64%), в той час як покупці старшого віку все ще віддають перевагу традиційному мистецтву.

Підсумовуючи, можна виокремити такі основні характеристики NFT як товару на світовому арт-ринку:

- невзаємозамінність або унікальність, його існування в єдиному екземплярі, що створює передумови для колекціонування;
- захищеність права власності на активи;
- інвестиційний потенціал та схильність до спекулятивної торгівлі;
- нематеріальний характер;
- легкість перепродажу на вторинному арт-ринку, що забезпечує високу ліквідність;
- забезпечення автоматичної сплати роялті автору роботи при наступних перепродажах;
- можливість продати роботу на цифровій платформі безпосередньо покупцю без участі посередника, що скорочує трансакційні витрати;
- відсутність регулювання на ринку NFT;
- цільовий сегмент покупців – міленіали та покоління Z;
- низькі трансакційні витрати у торгівлі та високі енергозатрати на роботу серверів.

Перспективи ринку NFT поки важко оцінити, однак на думку низки фахівців арт-ринку, він є класичним прикладом «цінової бульбашки». Зокрема, найдорожчий художник сучасності Девід Гокні вважає NFT активом «для міжнародних шахраїв та аферистів». І дійсно, на ринку уже відбулася певна корекція – якщо у лютому 2021 року він оцінювався у 340 млн. дол., то на початку квітня 2021 р. середня ціна NFT знизилась на 70%, з 4000 дол. до 1400 дол. [4]. Не дивлячись на неминуче падіння вартості, найцінніші роботи продовжать зростати у ціні, забезпечуючи прибутки інвесторам на цьому ринку. Як зауважила засновниця британської NFT-агенції Lily&Piper Мелісса Гілмор [5], деякі цифрові твори мистецтва утримують свою вартість і все ще можуть розглядатись як довгострокова можливість для інвестицій, а падіння на ринку не буде постійним.

Перелік використаних джерел:

1. Мельник Ю. Діджиталізація світового арт-ринку. Міжнародні відносини. Спеціальний випуск «Діджиталізація сучасної системи міжнародних економічних відносин»: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 21 листопада 2019 р.). К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, Центр досконалості Жана Моне, 2019. № 20. Т. 1-2. С.42-44.
2. Альтман Д. NFT: що це таке і як працює. URL: <https://bazilik.media/nft-shcho-tse-take-i-yak-pratsiue>.
3. Що таке NFT і як продати цифрове мистецтво за мільйони. URL: <https://ain.ua/2021/03/18/nft-renesans-abo-yak-prodati-cifrove-mistectvo-za-miljoni>.
4. NonFungible Corporation. URL: <https://nonfungible.com>.
5. Shaw, A. Sorry to burst your bubble: NFT prices slump 70%. *The Art Newspaper*. 8th April 2021. URL: <https://www.theartnewspaper.com/news/sorry-to-burst-your-bubble-nft-prices-slump-70>.